

Quan va morir Manolete

Aquell estiu havia mort Manolete i de nit els locutors per la ràdio ploraven mentre nosaltres menjàvem figues i melons d'Alger; els poetes oficials també declamaven versos i els seus plors arribaven al carrer des de l'aparell que estava en el menjador, i prenent la fresca en els balancins o tombada en la vorera damunt d'una manta la gent angoixada comentava aquella tragèdia nacional que havia acabat d'afonar la pàtria i prop de casa hi havia molts cucs de llum i el senyor Mus, el practicant, deia que eren llàgrimes que en l'obscuritat la naturalesa escampava per la mort del gran torero. Durant els dies de final d'agost els peregrins seguien travessant pels camins cap al poble del miracle i alguns d'ells que no es distingien dels captaires passaven la nit sota la uralita del llavador públic.

—¿Per on es va a les Coves de Vinromà? —preguntaven.

—Això està més enllà de Castelló. Per les muntanyes.

—¿I és veritat el que diuen?

—Sí, sí, alguns ja han vist a la Mare de Déu —contestava la gent.

També jo en aquest temps estava impedit ja que m'havia trencat el braç en caure de la bicicleta per la carretera real venint de la platja de Moncofa, però l'os me'l va arreglar un metge de la capital, que era calb i escèptic i portava unes ulleres sense muntura, el qual es mostrava poc partidari que la Mare de Déu es dedicara a fer miracles, més que res per una qüestió de competència deslleial, i mentre em posava l'escaiola va exclamar:

—¡Al pas que anem, la Mare de Déu ens deixarà sense treball!

—En el món hi ha massa dolor —deia ma mare que estava al meu costat.

—¿Dolor? ¿I de què viuríem els metges si no hi haguera dolor? Una cosa és que la Mare de Déu pose remei als impossibles, i una altra que ens netege la consulta. Jo veig passar cap a les Coves de Vinromà coixos i malalts que jo mateix podria curar sense llevar-me la corbata.

—¿I què vol que faça la gent si està desesperada?

—Que treballe. ¿No creus, guapo? ¿No tinc raó? —va preguntar el metge mirant-me fixament. ¿Veritat que tu el dia de demà treballaràs molt i no creuràs en els miracles?

—Ai, senyor, senyor —va murmurar ma mare.

—¿Tu què seràs quan sigues gran? —va preguntar el traumatòleg amb les mans plenes d'algeps.

—Ens agradaria que fóra rector —va exclamar ma mare. Un gran predicador i un gran missioner.

—Vaja, vaja —va fer el doctor.

Don José Alba, el farmacèutic del poble, era un home prim, alt i molt digne i tenia fama de savi i inclús d'investigador. La gent el respectava molt i ell no cobrava als pobres les fórmules magistrals que feia. Parlava poc. Tenia una família nombrosa

que portava amb molta delicadesa les privacions d'aquells temps. Vivien molt prop de casa i de nit en estiu formaven un gran rogle de cadires en el carrer i sempre se sentien les rialles dels seus jocs, de les endevinalles. Una de les seues filles, Juanitín, em va partir el nas amb una llanda, la cicatriu de la qual encara conserve, i també estava allí Mari Tere i Pepín que havia començat a estudiar batxillerat amb les classes particulars que son pare li donava. Jo veia passar a Don José pegant camallades lentes, un poc encorbat per davant de la vorera quan anava els diumenges a missa i pensava amb admiració que si li ho demanava també faria el mateix amb mi. M'ensenyaria ciències i humanitats.

—Si estudies, et moriràs de fam —em deia el mestre don Ramon.

—No m'importa —contestava jo.

—Tenint horts com té ton pare, ¡què més vols! Al costat d'un bon nàvel una carrera no val res.

Encara que el gran miracle de la Verge Maria, que ningú sabia en què consistiria, estava anunciat per al primer de desembre, per aquells dies de la mort de Manolete algunes carretes que no eren de gitanos perquè la gent passava resant, havien començat a ser habituals en els camins i segons sembla aquells visionaris venien de la part de Múrcia, ja que parlaven castellà i portaven sobre els matalafs alguns malalts molt visibles. Es deia que el dia assenyalat s'apareixeria la Mare de Déu en unes grutes erosionades que forma el riu sec en les Coves de Vinromà però fins el moment res no havia succeït llevat que un dels peregrins s'havia penjat en un lledoner que hi havia tocant a la Serraleta prop de Nules, i a mi em va donar la notícia un xiquet que acabava de descobrir-lo i em va dir que si em donava pressa encara podria veure'l abans que el despenjaren. Amb el braç escaiolat vaig acompanyar el meu amic en bicicleta i prompte vam arribar al lloc on penjava aquell home que vestia una camisa morada i un cordó groc tancat en el coll, el qual també tenia el llaç de la soga que era de cànem de la millor qualitat, segons van diagnosticar després els entesos.

—Porta un escapulari —vaig dir jo.

—I sembla que està mirant aquell arbre ple de magranes —va exclamar el meu amic.

Quan va arribar la Guàrdia Civil algú va dir que aquell suïcida era un desconegut i en furgar-li les butxaques dels pantalons va aparèixer un paper amb un plànol o un itinerari que indicava el camí cap al poble del miracle. Havia deixat al peu del lledoner un recipient amb dues raspes de sardina.

Manuel Vicent